

זו מספקת די הצורך מקומות עבודה למומחים — רופאים צעירים לאחר התמחות. בועידות ההסתדרות הרפואית הישראלית נותרים כמקצוע מרעית וזו חייבת, בין היתר, להבטיח רמה רפואית נאותה, לברור מהלכות מתאימות להתמחות ולבחון מתמחים בשלבים שונים של התמחותם. למעשה אין התאמה בין רמת המועצה לבין יעדיה; מדובר בגוף פוליטי-יורקתי, שהחלטותיו מושפעות מן הקשרים שבין מנהליה-המחלקות לבין עסקני ההסתדרות הרפואית.

אין בארץ גוף מוסמך, בעל רמה ובעל יכולת להחליט, לבחון ולתאם בנושאי הסמאז וההתמחות בצורה אובייקטיבית מרעית. תוך התחשבות במכילול הבעיות האומיות.

תסביך הר-סיני

מביוון שאין סלקציה בשלבים השונים של הלימודים באוניברסיטה, כסטאז ובקבלה להתמחות — נושרים רבים במהלך ההתמחות. ב-1986, לדוגמה, ניגשו 711 רופאים לבחינות של שלב א' של המועצה המדעית; רק 62 אחוז מהם עברו. לכינות של שלב ב' באותה השנה ניגשו 266 ועברו 74 אחוז מהם. מכלל הרופאים שניגשו לבחינות שלב א', שליש נבחן שוב ושוב, בשנית וכשלישית; מתוך 293 רופאים שנכשלו בבחינות — 210 נכשלו שוב ושוב. חומרת הנתונים האלה ברי לטת ביתר שאת על רקע העובדה, שהבחינות עצמן קלות יחסית; הדבר מוכיח, כי הרומא הצעיר לומר אך מעט בשנות ההתמחות שלו. מחצית מכלל אלה שעברו בהצלחה את בחינות שני השלבים וניגשו לאחר מכן לבחינות אמריקאיות — נכשלו!

רופא-צעיר מומחה שעבר את שלבי המידוך הללו, חולם על הכנסה טובה, על קידום ועל רמה רפואית — לכן הוא שואף להתמקם בבית-חולים — ואם אפשר, בבית-חולים מרכזי. מתוך ציבור של כ-5,700 רופאים, ששימו לב לימודיהם בארץ במרוצת שנות המדינה, רק שיבעה אחוזים הלכו למירפאות — כל היתר נשאר בבתי חולים. יותר מחציתם: בבילינסון.

הדסה, תל-השומר, רמב"ם וסורוקה. התוצאה הבלתי-נמנעת: בתי-החולים הפריפריים נותרים ללא מומחים. לצעירים שסיימו את התמחותם יש רק מעט סיכויים להתקדם. דרכיהם קידום תומכות, שהרי מנהלי-המחלקות וסגניהם נהנים מקביעות. הד"ר יונה תדיר, נציג הדור הצעיר, ומי שמכהן כיו"ר הוועדה להשתלמות במרכז הר"פואי בילינסון, אומר: "העובדה שאין רוטציה פוגעת בהתחלפות הרופאים הצעירים, שזה עתה גמרו את התמחותם (לימודי פוסט-גראדואט)". צרה נוספת: התקנים בבתי-

עין אמוץ, תל-השומר

כשהכאב כליך חזק

(המשך מעמוד 25)
תוללו ויעזרו לי, והעבירו אותי לבית דוד. שם התחילו להרביץ, וריססו לי את הפנים. עזבו אותי על הריצפה, כשכל החדר מלא כרם. צעקתי לסוהרות: באו מהר, אני מפתח שהתינוק יפול לי! כשהגיעה החוכשת, היא אמרה להעביר אותי מייד לבית-חולים.

בדרך לבית-חולים נפל לי התינוק. ארבעה ימים הייתי בבית-חולים. עשו לי שם גרידה.
על השאלה המתבקשת, מדוע לא התלוננה בבית-חולים על המכות שד קיבלה מהסוהרות, היא אומרת: "מה זה היה עוורו לי הסוהרות היו אומרות שהאסירות הרביצו לי, וממילא היו מאמינים להן ולא לי". מירי מהנהגת בראשה ומאשרת את דבריה.

שנה אחרי המיקרה הזה ביקשתי לצאת לחופשה. אישרו לי 48 שעות חופש, אבל אני החלטתי לברוח. נמאס לי מהיחס המשפיל שקיבלתי ושנאתי את הכלא. כסך-הכל אני לא פושעת. נכון שמה שעשיתי זה נגד החוק, אבל אי-אפשר לאמר עליי שאני ממש פורשעת. נכון?

במשך חודש וחצי גרתי אצל חברה. לילה אחד רפקו שוטרים על הדלת ועצרו אותי. כנראה מישהו הלשיין עליי. מפקד מרחב-הירקון אמר לי בתוך נתיבי-השיטה: צבי גור פראייר ליידיך. הוא ברח לכמה ימים, ואת לחודש וחצי.

כשחקרו אותי שאלו למה ברחתי. איזה שאלה פסיכית! מה זה למה ברחתי? כי נמאס לי מהחיים המסריחים בכלא! רציתי לחיות כמו לשר דויד לוי. רציתי להיות יותר בכלא!
הרצון שלה לא הועיל לה, כמוכן. היא הוזחזה לכלא, ואחרי שיבעה חודשים גילתה שהיא בהריון. ראיתי שלא היה לי מחזור שיבעה חודשים, אבל חשבתי שסתם יש איזה בעיה. פיתאום ראיתי שהבטן שלי זוהה. הלכתי למירפאה של הכלא ואמרו לי שאני בהריון בחודש השביעי.

כל האסירות היו מאושרות. הן פינקו אותי, דאגו שאוכל אוכל טוב ואנזון מספיק. המנהלת הכלל ניסו לשכנע אותי להזריק זריקת-ניאורו, כדי להפסיק את ההריון. הם שיכנעו אותי כל הזמן וכמעט הסכמתי. אבל מירי ושרה אכזבו, שהיו איתי בתא. אמרו שלא כדאי לי להרוג את התינוק שלי.
מירי מוסיפה: "עידה בתורה תמימה. היא מאמינה למה שאומרים לה. לילה אחד היא הגיעה לתא ואמרה: החלטתי. אני מזריקה". כל הלילה שמוליק ואני שיכנעו אותה שלא תעשה את זה. אמרנו לה שהזריקה מסוכנת ויכולה לפגוע גם בה. אמרנו שהילד הזה שלה, והוא יביא לה אושר. בסוף היא השתכנעה.

כשחקרו אותי שאלו למה ברחתי. איזה שאלה פסיכית! מה זה למה ברחתי? כי נמאס לי מהחיים המסריחים בכלא! רציתי לחיות כמו לשר דויד לוי. רציתי להיות יותר בכלא!
הרצון שלה לא הועיל לה, כמוכן. היא הוזחזה לכלא, ואחרי שיבעה חודשים גילתה שהיא בהריון. ראיתי שלא היה לי מחזור שיבעה חודשים, אבל חשבתי שסתם יש איזה בעיה. פיתאום ראיתי שהבטן שלי זוהה. הלכתי למירפאה של הכלא ואמרו לי שאני בהריון בחודש השביעי.

כל האסירות היו מאושרות. הן פינקו אותי, דאגו שאוכל אוכל טוב ואנזון מספיק. המנהלת הכלל ניסו לשכנע אותי להזריק זריקת-ניאורו, כדי להפסיק את ההריון. הם שיכנעו אותי כל הזמן וכמעט הסכמתי. אבל מירי ושרה אכזבו, שהיו איתי בתא. אמרו שלא כדאי לי להרוג את התינוק שלי.
מירי מוסיפה: "עידה בתורה תמימה. היא מאמינה למה שאומרים לה. לילה אחד היא הגיעה לתא ואמרה: החלטתי. אני מזריקה". כל הלילה שמוליק ואני שיכנעו אותה שלא תעשה את זה. אמרנו לה שהזריקה מסוכנת ויכולה לפגוע גם בה. אמרנו שהילד הזה שלה, והוא יביא לה אושר. בסוף היא השתכנעה.

כשחקרו אותי שאלו למה ברחתי. איזה שאלה פסיכית! מה זה למה ברחתי? כי נמאס לי מהחיים המסריחים בכלא! רציתי לחיות כמו לשר דויד לוי. רציתי להיות יותר בכלא!
הרצון שלה לא הועיל לה, כמוכן. היא הוזחזה לכלא, ואחרי שיבעה חודשים גילתה שהיא בהריון. ראיתי שלא היה לי מחזור שיבעה חודשים, אבל חשבתי שסתם יש איזה בעיה. פיתאום ראיתי שהבטן שלי זוהה. הלכתי למירפאה של הכלא ואמרו לי שאני בהריון בחודש השביעי.

כל האסירות היו מאושרות. הן פינקו אותי, דאגו שאוכל אוכל טוב ואנזון מספיק. המנהלת הכלל ניסו לשכנע אותי להזריק זריקת-ניאורו, כדי להפסיק את ההריון. הם שיכנעו אותי כל הזמן וכמעט הסכמתי. אבל מירי ושרה אכזבו, שהיו איתי בתא. אמרו שלא כדאי לי להרוג את התינוק שלי.
מירי מוסיפה: "עידה בתורה תמימה. היא מאמינה למה שאומרים לה. לילה אחד היא הגיעה לתא ואמרה: החלטתי. אני מזריקה". כל הלילה שמוליק ואני שיכנעו אותה שלא תעשה את זה. אמרנו לה שהזריקה מסוכנת ויכולה לפגוע גם בה. אמרנו שהילד הזה שלה, והוא יביא לה אושר. בסוף היא השתכנעה.

כשחקרו אותי שאלו למה ברחתי. איזה שאלה פסיכית! מה זה למה ברחתי? כי נמאס לי מהחיים המסריחים בכלא! רציתי לחיות כמו לשר דויד לוי. רציתי להיות יותר בכלא!
הרצון שלה לא הועיל לה, כמוכן. היא הוזחזה לכלא, ואחרי שיבעה חודשים גילתה שהיא בהריון. ראיתי שלא היה לי מחזור שיבעה חודשים, אבל חשבתי שסתם יש איזה בעיה. פיתאום ראיתי שהבטן שלי זוהה. הלכתי למירפאה של הכלא ואמרו לי שאני בהריון בחודש השביעי.

בערבית הוא נסיך

בחודש התשיעי נלקחה לבית החולים אסף הרופא ילדה בן-מיידי אחרי הלידה וגייעו למיטה שלי אנשים מהשרות-למען-הילד. הם אמרו לי שכדאי לי למסור את הילד שלי לאימוץ. שאלתי אותם למה. הם ענו: אין לך בית, הפחד רודף אותך ולא תוכלי לגדל אותו. לא הסכמתי בשום פנים. אמרתי להם: זה הילד שלי, ולמרות הקשיים אני אגדל אותו לברך!

עידה משפילה מבט ואומרת: "תליתי בילד הזה הרהבת תיקונות. חשבתי שבזכותו אשתקם. יתנו לי בית ואני אכנה את החיים שלי מחדש. עד שהוא נולד הייתי שואלת את עצמי: לעזאזל, בשביל מי את חיזה עכשיו היתה לי סיבה לחיות. סוף-סוף, בפעם הראשונה בחיי, היה לי משהו ששייך לי. רק לי."

קראתי לילד אמיר. בערבית זה נסיך. חשבתי שהוא יהיה הנסיך שלי. החלומות של עידה למורת-הסכל לא התגשמו גם הפעם. כשהייתי בחררה-האוששות, הביאו לי טפסים ואמרו לי לחתום עליהם. לא הרגשתי טוב ולא ידעתי לקרוא עברית. קים, ואחזקתם שואבת הרבה ממנו.

חולים פריפריים תפוסים עליידי רופאים-מתמחים, חסרי-זכר יות

בישראל שואף כל בית-חולים להיות רופאים-מתמחים, חסרי-זכר יות. הרסיני-הוספיטל: לכן אין אפי שרות לבנות את הרפואה במרכזים: די כוח מפורו וידע המומחים אינו מנוצל. התוצאה: בבתי-החולים יש מומחים צעירים, שכוח-עבודתם כמעט אינו מנוצל.

אתרי-ההתמחות ומיקצועות-ההתמחות אינם מתוכננים על-ידי גוף כלשהו; לכן יש מחסור ברופאים מומחים בתחומים מסוימים (פתולוגיה ואנטומיה, רפואה גרעינית, המטור לוגיה, אימונולוגיה, אונקולוגיה, גריאטריה, שיכון ורפואה מישפחתית, כירואטיקה, רפואה ספורטיבית, רפואה תעשייתית ורפואת-עור) ועוד פנים בתחומים אחרים. (גינקולוגיה, כירורגיה כללית, פלסטיקה, עיניים ואף-אוזן-גרון). עודף בהקשר זה הוא מושג יחסי, כמוכן.

רופאים בכירים, בעלי תארים אקדמיים, נהנים כידוע מן שבתון בחו"ל. פעם בכל שלוש או חמש שנים — ולעיתים אף בתדירות יתר גבוהה — נוסע כל אחד מהם לשנת-שבתון בחו"ל. לכאורה: כדי ללמוד רכיש ידע בתחומים חדשים ומתחדשים. למעשה: כדי לנישור ולבלות חופשה. מימון השבתון, בסכומי-עתק, הוא על-שבון המדינה — בין 25 ל-40 אלף דולר לשנת-שבתון אחת.

אין בקרה על פירותיה של שנת-שבתון. מעולם לא נמדד היחס בין ההוצאה הגדולה לבין התמורה והתועלת שנושאת עימו המשתלם-הכביר בשונו מחו"ל.

מניד הפרום' הושע וירטנר, נשיא האקדמיה הלאומית למדעים, ברח לשרה-הינדי. יש נסיגה חריפה ביותר במחקר בישראל!

יתרון השבתון המוענק לכבירים נגזל מן הרופאים הצעירים — אותם החייבים ללמוד והמסוגלים לקדם את מרע הרפואה, מבחינת מירצם, פרויותם וגילם. גם אין מעוררים רופאים צעירים לעסוק במחקר. אומנם, בונים לי עתים היכולת-מרע, כמו בניין רפ-פורט בחיפה, אולם אלה נותרים ריי קים, ואחזקתם שואבת הרבה ממנו.

איך להבריא את ההשכלה הרפואית בישראל?

דרוש: טיפול נמרץ

- ההשכלה הרפואית לוקה בחוסר תיכנון, בביזבוזים משוועים. בהיעדר מיקוח מדעי וחינוכי, באי-התאמה לצרכים האמיתיים של מערכת-הבריאות ובתהליך קבלת-החלטות בשיטה של זבנג-וגמרנו.
- מה דרוש כדי להתגבר על חוליי המערכת? יש, בין השאר:
 - להנהיג מיקוח ותיאום בממדים כלל-לאומיים בכל הנוגע לבתי-הספר לרפואה.
 - לצמצם את מיספר בתי-הספר לרפואה, ולקצץ את מיספר הסטודנטים לרפואה.
 - להכשיר מורים לבתי-הספר לרפואה באורח שיטתי ומדעי. לפחות כפי שנעשה ביחס לבתי-ספר תוכניים ולאוניברסיטות.
 - לצמצם את מיספר בתי-החולים, שבהם אפשר יהיה לעשות סטאז והתמחות.
 - להנהיג רוטציה בקרב מנהלי-המחלקות, הסגנים והרופאים הבכורים.
 - לעודד עבודת רופאים מחוץ לבתי-החולים, בתחומי הרפואה הראשונית, ולהפנות לכיוונים אלה סטודנטים, סטודנטים ומתמחים.
 - לשנות את תוכניות-הלימודים בפקולטות לרפואה. בהתאם לשינויים המוצעים כאן, ובהתאם לדרישות הרפואה בת-ימינו, ולהבטיח תיאום בין הפקולטות (דוגמה טובה: התוכנית הנהוגה בבית-הספר לרפואה בבאר-שבע).
 - להנהיג סלקציות בשלבים המוקדמים של לימודי-הרפואה, תחת השלשקה המתרחשת היום בשלבים מאוחרים מדי.
 - להנהיג לימודים יותר אינטנסיביים במרכזים גדולים בלבד, לצמצם את מיספר המתמחים ולקצץ את תקופת-ההתמחות.
 - לקצץ, ואף להפסיק, את מימון שנת-השבתון, ולהעביר את הכסף שייחשף בדרך זו למימון הלימודים של הסטודנטים. למט-רה זו יש להעביר גם את הכספים שייחסכו כתוצאה מהקטנת מיספר הפקולטות לרפואה.